

Aloite, Vauvaperheiden synnytysvalmennusten, ryhmäneuvolan ja fysioterapiapalveluiden järjestäminen, Vihreiden valtuustoryhmä

Pevamltk 30.10.2023 § 109
3836/06.00.00/2023

Valmistelija: perhepalveluiden palvelualuejohtaja Minna Pitkänen, minna.pitkanen3@pshyvinvointialue.fi, p. 044 740 1956
perhekeskuspalvelujen palveluyksikköjohtaja Hanna-Mari Tanninen, hanna-mari.tanninen@pshyvinvointialue.fi, p. 044 718 6513

Vihreiden valtuustoryhmä on tehnyt valtuustoaloitteen vauvaperheiden synnytysvalmennusten ja 6 kk ikäisten vauvojen ryhmäneuvolan yhteydessä pidettävästä fysioterapiapalveluiden järjestämisestä vauvoille sekä synnyttäneille Pohjois-Savon hyvinvointialueella. Vihreiden valtuustoryhmä esittää, että synnytysvalmennusten, Siilinjärven mallin mukaisen ryhmäneuvolan ja vauvafysioterapian, sekä synnyttäneen fysioterapian palveluiden järjestämisen mahdollisuudet selvitetään ja tämän jälkeen näitä palveluita järjestetään koko hyvinvointialueen vauvaperheille tasapuolisesti. Aloitteessa mainitaan, ettei perheet saa tällä hetkellä riittävästi tietoa ja tukea synnytyksestä, toipumisesta, imetyksestä ja vanhemmuudesta.

Vastaus:

Neuvolapalvelut järjestetään Pohjois-Savon hyvinvointialueella Valtioneuvoston asetuksen (338/2011) mukaisesti, jonka tarkoituksena on varmistaa lasta odottavien ja perheiden sekä alle kouluikäisten lasten, oppilaiden ja heidän perheidensä sekä opiskelijoiden terveysneuvonta ja terveystarkastuksien toteutuminen yhteneväisesti, jotta ne ovat suunnitelmallisia, tasoltaan yhtenäisiä sekä yksilöiden ja väestön tarpeet huomioon ottavia.

Perhevalmennuksen (synnytysvalmennuksen) järjestäminen Pohjois-savon hyvinvointialueella

Valtioneuvoston asetuksen (338/2011) mukaan äitiysneuvolan yhtenä tehtävänä on järjestää ensimmäistä lastaan odottavalle perheelle monialaisesti ja monitoimijaisesti toteutuvaa perhevalmennusta, johon sisältyy vanhempainryhmätoimintaa. Perhevalmennusta suositellaan kaikille ensimmäistä lasta odottaville mukaan lukien niille perheille, joille tuleva lapsi on toiselle vanhemmalle ensimmäinen.

Perhevalmennuksella on pitkät perinteen ja sitä on toteutettu Pohjois-Savon hyvinvointialueella monitoimijaisesti keskisellä, koillisella, pohjoisella sekä eteläisellä perhekeskusalueella. Läntisellä perhekeskusalueella perhevalmennusta on järjestetty tähän saakka vain Karttulassa.

Perhevalmennus on perheille vapaaehtoinen ja maksuton palvelu. Kaikkiin ryhmätilaisuuksiin kutsutaan sekä odottava äiti että puoliso/tukihenkilö.

Perhevalmennusta on kehitetty hyvinvointialueella viime vuosina kaikilla perhekeskusalueilla, mutta sen toteuttamisen käytännöt vaihtelevat vielä perhekeskusalueiden välillä. Perhevalmennusta kehitetään ja yhdenmukaistetaan neuvolapalvelujen toimintasuunnitelman mukaisesti yhdessä synnytysairaalan (KYS) kanssa huomioiden niin odottavien äitien kuin perhekeskusalueiden neuvolatoiminnan sekä muiden toimijoiden mahdollisuudet ja toiminnan tarpeet.

Pohjois-Savon hyvinvointialueella on toiminut perhevalmennustyöryhmä osin hanketyön vetämänä. Tämä työryhmä on selvittänyt koko hyvinvointialueen perhevalmennusten ja ryhmäneuvoloiden toteuttamistavat. Työryhmä, jossa mukana on ollut hanketyöntekijöiden lisäksi terveydenhoitajia ja palveluesihenkilöitä perhekeskusalueilta, on kehittänyt koko hyvinvointialueelle yhteisen mallin perhevalmennusten toteuttamiseksi. Vuonna 2024 perhevalmennukset toteutuvat jokaisella perhekeskusalueella. Perhevalmennus koostuu monitoimijaisesti toteutetusta perhevalmennustapahtumasta, jossa mukana on eri lapsiperhepalveluja tuottava tahoja niin hyvinvointialueelta, kunnasta kuin järjestöistäkin. Näitä tapahtumia järjestetään jokaisella perhekeskusalueella ja asiakas voi osallistua mihin tahansa niistä. Pohjoisessa perhekeskuksessa tilaisuus on 2x vuodessa, koillisella 3x vuodessa, keskisellä 6x vuodessa, etelässä 3xvuodessa ja lännessä 2x vuodessa.

Lisäksi lasta odottaville perheille järjestetään jatkossa etäperhevalmennus 4 x vuodessa. Tuo valmennus koostuu viidestä eri tapaamiskerrasta ja etänä toteutettuna se mahdollistaa osallistumisen mistä tahansa Pohjois-Savon hyvinvointialueelta. Tapaamiskerroissa on selkeät teemat:

1.kerta Neuvola; teemana on imetys, ensi viikot vauvan kanssa, terveystottumukset ja seksuaalisuus.

2. kerta Fysioterapia ja suun terveys; liikunta ja synnytyksestä palautuminen, koko perheen suun terveys

3. kerta Perheneuvonta, neuvolapsykologi: Parisuhde ja vanhemmuus

4. kerta Ensikotiyhdistys: Turvallinen vanhemmuus ja perheen ihmissuhteet (stressin säätely ja turvallinen kiintymyssuhde)

5. kerta KYS: synnytysvalmennus ja sairaalaan tutustuminen

Eri perhekeskusalueilla toimii myös omia perhevalmennustyöryhmiä, alueellisten ryhmien toteuttamisen tiimoilta. Myös koko hyvinvointialueen perhevalmennustyöryhmä jatkaa toimintaa.

Synnyttäneiden fysioterapia-palvelut

Synnyttäneiden fysioterapia-palveluihin ohjaamisen käytännöissä on Pohjois-savon hyvinvointialueen sisällä havaittu eroavaisuutta. Käytänteitä ja äitiyshuoltoon erikoistuneiden fysioterapeuttien mahdollisuudesta osallistua neuvolapalvelujen integraatioyhteistöhön tarkastellaan yhdessä yleiset palvelut toimialan, kuntoutuspalvelujen kanssa, jossa aikuisfysioterapiapalvelut on järjestetty. Sen sijaan perhekeskusken fysioterapiapalvelujen fysioterapeuttien osaaminen kohdentuu pääosin lapsiin ja nuoriin, ei aikuisten fysioterapiaan. Synnytyksen jälkeen äidit voidaan tarvittaessa ohjata hyvinvointialueen fysioterapeutille (aikuisten palvelut) esim. ergonomiaan liittyvissä kuormituksissa tai erikoissairaanhoidon tarpeen niin vaatiessa (kohdun/lantionpohjanlaskeumat ja niiden hoito). Asiakkaalle kerrotaan myös mahdollisuudesta hakeutua tarvittaessa yksityisille palveluntuottajille omakustannushintaan, mutta tätä ei erikseen erityisesti neuvolassa odottaville mainosteta.

Alle 1-vuotiaan lapsen ryhmäneuvolakäynnit ja fysioterapiapalvelut perhekeskuspalveluissa

Lastenneuvolan tavoitteena on edistää alle kouluikäisten lasten ja heidän perheidensä terveyttä ja hyvinvointia sekä kaventaa perheiden välisiä terveyseroja. Lastenneuvolassa järjestetään lapsille määräaikaiset terveystarkastukset sekä koko perheelle laaja-alaiset terveystarkastukset kansallisen NEUKO-ohjeistuksen mukaisesti.

Ryhmäneuvolatoiminnalla pyritään tukemaan ja mahdollistamaan vauvaperheiden vertaistoimintaa sekä korvaamaan esim. 2 kk ja / tai 6 kk neuvolakäynti ryhmämuotoisena. Ryhmätoiminta on ollut kuitenkin perheille vapaaehtoista ja heillä on mahdollisuus saada myös perhekohtainen vastaanottokäynti.

Ryhmäneuvolakäynnit ovat olleet koronan jälkeen esim. Kuopiossa, Leppävirralla ja Varkaudessa tauolla. Haasteina ryhmien järjestämiselle perhekeskusalueilla on ollut sopivien ryhmätilojen löytyminen. Ryhmäneuvoloita on kuitenkin tarkoitus käynnistää uudelleen vuoden 2024 alussa. Haasteina fysioterapeuttien osallistumisiin ryhmiin on ollut myös ryhmien määrä. Fysioterapeutin osallistuminen kaikkiin hyvinvointialueella pidettäviin ryhmätoimintoihin ei ole fysioterapeuttiresurssien puolesta mahdollista järjestää. Tästä huolimatta alle 1-vuotias lapsi on mahdollista lähettää aina tarvittaessa viiveettä lapsiin ja nuoriin perehtyneen perhekeskuspalvelujen fysioterapeutin arvioon ilman erillistä lääkärin lähetystä silloin, kun neuvolan terveydenhoitajalla tai lapsen vanhemmalla on herännyt huoli lapsen motorisista taudoista tai kehitymisestä. Fysioterapeutin arviokänti on järjestynyt alueilla noin parin viikon sisällä. Myös ammattilaisten välinen konsultaatiomahdollisuus on olemassa alueilla.

Yhteenvetoa:

Palvelujen kehittämisessä huomioidaan kansalliset perhevalmennuksen kehittämissuositukset. Yhtenä tavoitteena

hyvinvointialueella on jatkossa tarjota kaikille lasta odottaville perheille monialaiset ja monitoimijaiset perhemessut, joissa perheille esitellään perhekeskuspalveluja (ml. fysioterapiapalvelut) sekä huomioidaan perhekeskusverkoston toimijoiden ja yhteisöjen perheille mahdollistamia toimintoja. Ryhmäneuvoloitten toteuttamistapojen ja niiden sisältöjen selvitystyötä jatketaan edelleen, tavoitteena on luoda yhteinen toimintatapa koko hyvinvointialueelle.

Esityslistan oheisaineistona:

- valtuustoaloite, Vauvaperheiden synnytysvalmennusten, ryhmäneuvolan ja fysioterapiapalveluiden järjestäminen

Valmistelijan päätösehdotus:

Perhe- ja vammaispalveluiden lautakunta hyväksyy vastauksen valtuustoaloitteeseen ja esittää sen edelleen aluehallitukselle ja aluevaltuustolle käsiteltäväksi.

Taloudellisuus-, tuottavuus- ja integraatiovaikutusten arviointi

Arviointi on tehty suhteessa palveluiden järjestämisvastuuseen

Toimivallan peruste hallintosääntö 41 §

Esittelijä perhe- ja vammaispalveluiden toimialajohtaja

Päätösehdotus Perhe- ja vammaispalveluiden lautakunta hyväksyy aloitteeseen annetun vastauksen ja toimittaa sen edelleen aluehallituksen ja aluevaltuuston käsiteltäväksi.

Päätös Päätösehdotus hyväksyttiin.